

PREUS

Artá Un trimestre	1'50
A fora any	7'00
Al Extranjer id.	10'0

Número solt

0'10 cts.

SETMANARI CATOLIC MALLORQUI

Artá 8 Juniol de 1922

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
Quatre Cantóns, 3

La nostra Patrona

IV

Ocupacions ineludibles nos han impedit fins avui porer donar la resposta a les preguntes amb que acabavem el nostre article anterior.

La Mare de Deu de St. Salvador és la que anà atreguent la devoció dels nostros pares i baix d'aquesta advocació honraren a Sta. Maria, aclamant-la anyalment en el dia 6 d'agost amb festes i manifestacions de gran goix popular per la seua patrona i advocada.

Els orígens de St. Salvador i d'Artá, al manco come vila, se confonen. Seria allargar massa i desviarnos en certa manera de la qüestió que ens ocupa voler parlar aquí dels principis de la devoció a la Mare de Deu, descriure les seues vicisituds i manifestacions oscilatories que ha tengut dins la nostra historia.

En resum porem dir que així com seria injuriós per tot bon artanenc dir-li que s'ha olvidat de la Mare de Deu de St. Salvador, també ho seria dir d'Artá que no l'ha tenguda sempre per Mare de Deu i Advocada.

Nos interessa parlar aquí, per deduir la conclusió convenient, de la festa i del caràcter d'aquesta devoció.

Desde molt antic era la festa de St. Salvador, així com are, la festa popular, "la festa parro-

quial, la diada de Ntra. Senyora" com deien. Els jurats de la vila, se cuidaven de dar-li el major esplendor possible tant en la part d'esglesia com per l'exterior.

Tot se feia a costes i despeses de l'Universitat. En el llibre primer dels de Clavaria, llibres qui formen una de les coleccions més antigues del nostre Arxiu Municipal, hi trobam que a 12 d'agost de 1524 els jurats en Pere i en Juan Casellas paguen de la caixa de la vila deu sous i sis diners per los pollastres de les corregudes del dia de la festa i per una somada de murta. L'any 1534 en Miquel Sanxo, clavari de la vila paga al senyor Johan Gili i a son fill Bartomeu una lliura i dotze sous "per lo sonar que han fet a la festa de St. Salvador". Un premi extraordinari hi hagué a les corregudes de 1551, for una cuera de plata per la qual en pagá el Clavari de la vila també an en Pere Floriana dot i sis sous; això además de los pollastres i altes joies qui costaren set sous. Aquestes son les més antigues i curioses partides que porem haver, donat lo que alcançen els documents del nostre arxiu municipal, per això les hem tretes, però trobarém que cada any l'oli pel llantoner, la lluminaria de l'alta; els trompadors, el predicador, les distribucions del Comú, tot lo de la festa anava a costes de la vila.

Els jurats de la vila eren els qui elegien, ells totsols, els

obriers de la Mare de Deu, fins que amb motiu de les ordenacions generals del Bisbe D. Juan Santander en 1634, el Vicari Perpétuo havia d'intervenir també en tals eleccions.

Els elegien el donat; i quant el seu dret no era reconegut, com succeí en 1589 que per mort de Sebastiá Montblanc el Bisbe designá a la seua viuda, Juana Molleta, per donada, ensemps que els jurats nombraven a Antoni Llinás, el reclamaven amb energia tal, que en aquest cas delegaren al Francesc Molines, un dels jurats, perque devant qualsevol tribunal sia necessari "ens defens i nos conserven en nostra posició que tenim e em tengut sempre com a protectors que som de St. Salvador".

De les obres i reparacions de les murades i del Santuari se'n preocupava i les duia a terme el Consell de l'Universitat.

Amb una paraula, la festa i tot lo que atanyia de prop o de enfora a la devoció a la Mare de Deu de St. Salvador era atribució de l'Universitat, tenia un caràcter eminentement popular.

Are bé diu Solans-Casanueva que per conèixer quin és el Patró d'un poble se pot mirar quin dia celebra lo que en diu la seua festa major desde temps antic.

Vegent com Artá, abans de la Bul·la d'Urbà VIII de 1630, feia la seua festa major a la Mare de Deu de St. Salvador; podriem deduir, que ella era ja llevora

la seua Patrona, sense necessitat per tant de fer nova elecció segons les normes de dita Bul·la, ja que ella en res trastocava ni en res se referia als patrons ja constituïts?

LLORNS LLITERAS PVRE.

Pràctiques supersticioses en el dia de St. Juan

El poble conserva reminiscències d'aquells temps primitius en que celebrava amb tot esp'endor les festes solsticials que el 24 de Juny de dicava *A Fortuna Fortis*.

Encarara son observats en aquest dia pel jovent una partida de pràctiques molt curioses i se conserven moltes supersticions que ben aplegades contribuirien tal volta a posar en clar algunes de les cerimònies que en tals festes se celebraven. Vet aquí per ara les que tenim recullides:

1 Es general a totes les Balears el dir an e's atlots que s'han d'aixecar dematinet per veure *ballà es sol*, perquè se creu que quant surt balla i fins n'hi ha qui los menen a certa altura per veurer-lo millor. Però per veure'l ha d'esser dins un ribell d'aigo o a través d'un cedàs.

2 A certs pobles i especialment a Menorca, en la nit del 23 se fan fogarons o festers, qu'en diuen *gales* i els atlots i fadrins passen la vetlada anant a saltar-los amb molt de truy i gatzara. També solen fers en la ciasta o carrera de les cases de possessió en que solen cremar sa paya de faveres. Durant tota la vetlada se poden veure ençà i enllà dins tota Menorca les gales o fogarons qu'aixequen ses flamades cap al cel.

3 A moltes viles de Mallorca és aquesta diada la senyalada per mudar de casa els qui van a lloguer; comensen la mudadissa de mobles dies abans i el vespre de St. Juan ja van a dormir al nou domicili. A Menorca, en aquest dia se fan i desfán els contractes d'arrendament per mudar-se per St. Miquel.

4 Abans de sortir el sol van també a cuir *erba de St. Juan* que se posa en remuy dins una botella o pot amb oli d'oliva. Aquest suc serveix tot l'any per curar tays i ferides.

5 Si en aqueix dia dematinada poc abans de sortir el sol se sembra un clavellé fa els clavells de molts variats colors. Altres diuen que s'han de regar amb aigo de set pous, perquè aixó socceesca.

6 També creuen que perquè els clavellers fassin clavells de tot color s'han de regar aquesta dematinada amb aigo de sang.

7 En aquest dia es pagesos fan una creu a demunt s'era perquè puen que en totes ses messes des batre ses furmigues no s'hi acosten.

8 En la mateixa dematinada, també van a exposar ets abres qui tenen poy o oruga perquè diuen que al cap de quatre dies no'n tenen gens. El qui m'ho contava diu que ell heu té ben provat.

9 Si el dia de St. Juan plou el vi será dolent: d'aquí aquell adagi mallorquí:

*St. Juan plovent
fa'l vi dolent.*

10 Quant alguns se queixen de que pateixen dolors, maldecaps o desgràcies se'ls-e contesta:

*Fiets, tolhom té
i Sant Juan té es xot.*

11 Molts son encara dins la vila d'Artá els qui se recorden de quant en tal diada se feia una processó i a devant ella heí anava saltant i ballant un homo vestit de St. Juan amb una pell de xot i una creu alta, i acabada sa processó se passetjava pels carrers de la vila, entrava en les cases que'l volien veure i ballava una estona allà dedins. Els atlots li cantaven:

Sant Juan llanut,
carregat de banyes
amb unes castanyes
i un peu pelut.

Ses atlotes, ja més cerimonioses que'ls atlots, el rebien amb una candela encesa tot cantant:

San Juan hermós (altres diuen *pelós*)
va vestit de seda;
amb una candela
ajonoyem-mos, mos, mos.

Ara encara els nins i nines, se passetgen pels carrers en llargues

fileres cantussetjant la mateixa cançó i ajonoyant-se al dir *mos en* el final. Se tornen aixecar i van repetint i indefinidament la cançoneta, però falta la figura casi fantástica de Sant Juan Palós que vagi saltant i ballant pels carrers.

S'en conserven moltes de pràctiques, cansons i costums en el dia de St. Juan entre gent gran i petita, però qui especialment conserva moltes preocupacions antigues son les jovenetes que en la vigília i en el matí consulten els oracles i s'entreguen a pràctiques supersticioses per endevinar el seu destí. Entre aqueixes pràctiques citarem de moment les que fins ara tenim recullides:

12 El dissapte de St. Juan, al dematí sembren *tretze* ciurons i los reguen abundantement i el dia del Sant al migdia van a mirar quants n'hi ha que han nats i tants com n'hi hagi, revelen altres tants d'anys qu'estarán a casar-se.

13 El dematí del 24 les jovenetes tiren an el carrer l'aigo amb que s'han rentades i esperen que passi un homo an a qui si no'l coneixen, li pregunten el nom perquè creuen que aquest ha de ser el del seu espós.

14 El dissapte a vespre al anar-s'en a colgar tiren tres faves devall el llit a cluc uys, una sencera, una exceyada i un altra pelada. Al s'endemà dematí just que's desperren, encara a les fosques o amb els uys clucs han de paupar per devall el llit fins a trobar una de les faves. Si agafen la sencera s'enamorat será ric i sortat; si la exceyada será mitgelis, ni molt ric ni molt pobre, i si sa pelada será pobre i dissortat. An aqueixa pràctica hi ha gent gran que la conserva referintla a la seua propia sort.

15 Les fadrinetes just que s'aixequen van a plantar-se demunt al portal esperant que passi un homo, an el que pregunten el seu nom que será precisament el del qui s'ha de casar amb ella.

16 Al dissapte a vespre a les dotze de la nit s'aixequen les fadrines encenen dues candeles i les posen una a cada costat d'un miray i allà están mirant una estona creguent que per derrera elles heí passa la

figura del seu enamorat que veuen dins la lluna del miray.

17 Posen també un cedàs demunt els cornalons de tres cadires i li pregunten:

¿En Fulano que m'estima? Si no se mou és senyal que no, i si s'alsa és que diu que sí.

18 Posen aigo teba dins un tassò o ribella i hei tiren un ou esclafat i diuen que en el vermey hei queden senyades les eines del seu enamorat. Això és: si surt com una arada será conrador, si un martell pica-pedrer, si un banc fuster, si una espasa militar etc

19 També s'agafa un fenyedor i ademunt hei estenen una capa prima de farina de set pasteres, i el deixen tota la nit a sa serena. Al ondemà dematí hei troben senyades les eines del enamorat.

20 En la mateixa nit també tiren plom fus dins un ribell d'aigo tot diguent:

Sant Juan pelut,
Sant Juan pelat
treis-me ses eines
de s'enamorat.

i com els trossos de plom fus se solidifiquen al tocar l'aigo freda, en cada trosser que se forma hei veuen una semblansa a alguna eina que revela l'ofici del seu futur espós.

21 Dins una ribella amb aigo s'hi tiren paperets enrudillats contenguent cada un el nom d'un dels fadrins per qui sent simpaties; el primer qui dins s'aigo se desenrullia conté el nom del qui ha d'esser son marit.

22 També posen un ribell ple d'aigo i hei tiren dedins tres gotes de cera diguent a sa primera: *Això és mu mare*; a sa segona: *Això és s'enamorat*; i a sa tercera: *Això som jo*. Si sa gota darrera s'acosta més a la del enamorat senyal que se casará amb ell, si s'acosta més a la de sa mare, no s'hi casará.

Aquestes son les practiques supersticioses i costums que per de pronte teng arreplegadas entre Mallorca i Menorca; totes ben autèntiques, vives encara la major part, i algunes d'elles contades per persones que en llur joventut les executaven.

Noltros les gordam com a elements de folklore, però s'ha de saber que son tonteries de jovent molt

del qual ja no les creu ni molt manco.

A. F.

Nota Agrícola

L'olivera.—Qui no sab que de les oliveres dependeix el bon o mal any del nostre poble?

Idò enguany, l'arbre sant que allà en l'Hort de Geisemani acobitiava el Redentor del mon, sembla que ha volgut sortir del só que durant sis o set anys l'ha tengut capturat i després d'una esplèndida florida que feu concebre falagueres esperances ha passat de la primera quinzena de Juny fita que, segons els pagesos d'olivar, marca l'assegurament de l'esplet.

Les caldes del perill solen esser en la primera quinzena, dies abans i dies després de S. Antoni, temps que sol esser dels més dolent de l'any, per quant aquesta humitat tan pesada i malaltissa, que li deim xaloc té una influencia tan destructora demunt l'olivera desde que surt de flors fins que ha pinyolat, que son bastants els anys en els quals casi tota desapareix.

Enguany n'ha caiguda molta, moltíssima, però, com la borra que sorti era extraordinariament abundant, no es extrany que n'hagi quedada en suficient cantitat per constituir un regular esplet.

Ara com ara, no hi ha dubte, el poble pot estar satisfet, que l'hivernada hi haurá, si Deu ho vol, molta feina, per replegar el fruit que porta l'alegria dins tantes de cases, ja que l'oli a més d'esser un dels principals aliments del pobre, es també un aliment de primer ordre i essent general la cullita casi se pot assegurar que n'igü queda sense untarse ja que el qui no té oliverar, té pellucayes.

LL. G.

De Son Servera

La societat 'Cultura serverensa' acaba de realitzar un acte propi del seu títol l'Exposició de plantes celebrada dijous pasat, festivitat de St. Pere.

Segons digueren (2^a) (no mos va ser posible visitar-la) fou visitada per selecte i numerós concurs, abundant com és natural, el bell sexe.

La música contribuí en gran manera a donar més luiment i animació a sa festa.

Es aquesta la segona Exposició que l'indicada societat celebra, per lo qual, i més p'el marcat èxit obtengut, mereixen els elements directors, organitzadors de tan honesta i curat idea de fomentar el cultiu de les plantes, coral enhorabona.

—Ahor, dos de Juriol, hei hagué a l'Església solemnisima festa en honor del Sagrat Cor de Jesús. Les moltes comunions sagudes el dematí, l'extraordinari concurs de feels qu'es notá a l'Ofici i la gran gentada composta de les Asociacions establertes a la Parroquia i moltsims d'homos casats, qu'assistiren a decapvespre a la procesó de les candelas; tot aixó unit a n'els eloqüents i interneixadors sermons del predicador a l'adornament dels carrers i altres que s'improvisaren més la música tocant per la procesó les millors marxes del repertori, es l'elogi més sincer que d'ella porem fer.

Donada la bendicció amb el Santíssim i feta la Reserva, el Sr. Rector, des de l'altar major expressá al auditori la satisfacció que sentia veient el comportament dels seus feligresos. Agrai a tots l'assistència.

Felicitam a n'els dos Obrers de la festa l'Amo' Agusti Sancho i l'Amo' Pere Lliteras (a) Leu per haver fet, com sempre, tot lo posible a fi de que a la dita festa no hi faltés res de lo que a ells incumbeix.

Corresponsal.

Ajuntament

Sessió del dia 11 de Juny 1922

En aquesta sessió se llegí i aprová l'acta de l'anterior i ademés s'acordá:

1.ª Que al cumplir-se el primer aniversari de la inauguració del ferrocarril Manacor. Aná se telegrafi a la Companyia de Ferrocarrils de Mallorca reiterant-li l'agraïment i afecte d'aquest Ajuntament.

2.ª Quedá enterat l'Ajuntament de

telegrama de l'expedició escolar catalana agraïnt les atencions rebudes d'aquest Ajuntament.—S'acordà que del Capítol de Imprevists se reintegrin quant ho permetin els fondos municipals, cent pessetes a la Diputació provincial per les vacunacions antiràbiques administrades al nin Pau Morey Cabrer d'aquesta vila.

Sessió del dia 18

Llegida i aprovada l'acta anterior s'acordà:

1.ª Obrir un concurs per adquirir un cotxo pe's morts.

2.ª Se resolgueren les reclamacions de prestació personal del actual exercici.

3.ª Abonar del Capítol de Imprevists els gastos d'anàlisis de dues mostres d'aigües potable de la font de la vila.

4.ª Donar un ample vot de confiança al Sr. Batle per les festes de Sant Salvador d'enguany.

5.ª Facultar al Sr. Batle per llogar un local capàs per les dues escoles de nens si el Sr. Inspector de 1.ª ensenyansa autorisa la seua obertura i que'l preu anual de lloguer no passi de 500 ptes.

De Capdepera

—No podem menys d'ocupar-nos d'un asunto del qual s'en fan bastants de comentaris dins el nostre poble. Se tracta del Pont que s'ha construït novament demunt el torrent del Prat de lli. Volgent-se fer una gran millora ha resultat un precipici artificial, per el qual hi rodaran més de dos carros si les Autoritats no hi posen remei. Diumenge passat s'hi toparen allà en mig un auto, una diligència i un carro i gràcies a n'els conductors qu'eren mestres en l'art logueren surtirne sense desgracies. Com es tan estret, que per passar dos carruatges no queden vores, resultà que, per desfer-sen, els dits conductors tengueren necessitat de baixà, agafar les cavalleries per la brilla, i a poc a poc, i amb molt de retjiró dels viatjants salvar la situació. En una carratera de tant de trànsit com és aquesta creim que no s'hauria d'obligar a fer-se semblants maniobres a n'el públic que amb molta raó devan una desgracia s'indignará.

Sentim a dir, igualment, que a pesar de lo perillós i exposat a una catàstrofe qu'és l'esmentad bucl construït, encare s'hi posen fileres de roques per obligar a fer voltes a n'els carros que passen; quant dilluns, per aquesta causa, no falta molt per a que un carretó en el que la bística anava trotant, fes un giro ben redó, per no tenir temps de donar les dites voltes.

A tots a n'els qui n'hem parlat creuen de primera necessitat que les Autoritats competents hi girin una visita d'inspecció no sia cosa que quant un tenguí es cap copetjat o tal vegada romput li posin sa cervellera.

—Pareix qui ha el propòsit de donar una forta sempenta a la realització del projecte de unir el nostre poble amb el de Son Servera amb una carratera directa.

Un dia de la setmana passada, l'Ayuntamiento cridà a tots els propietaris de les finques per aon està senyada, a fi de donar solució a una dificultat. Aquesta carratera està concedida p'el Govern, midada i senyada i donada en subasta a Mestre Mateu (à) Claret, però a causa de no haver-se expropiat res, succeix que el dit mestre no hi ha poguda fer gens de feina i com el plaç de comensament de les obres acaba el quinze del present Juliol, se fa necessari passar envant en un d'aquests dies. Per resoldre aquest extrem tenguè lloc la nomenada reunió.

S'acordà, sempre amb les restriccions necessàries que els propietaris deixin comensar les obres del mestre amb la condició que si dins un temps determinat el Govern encare no hagués satisfet el presupost l'Ayuntamiento de Capdepera la adelantaria.

Corresponsal

RELLIGIOSES

La festa del Sagrat Cor de Jesús

D'esplendorosa, entusiasta, vibrant, commovedora i molts més epítets podria calificar-se la festa que'l passat diumenge la nostra vila dedicà al Sagrat Cor de Jesús. Qualsevol que mira serenamet al nostre poble nota en ell desde fa poc com una reacció espiritual lenta però ben notable una reacció cap als camins salvadors de la Iglesia Ca-

tòlica. No deim això, devant l'entusiasme que reinà en la festa de que parlem, sinó precisament perque an aquest el consideram com a fruit momentani de la propaganda i de la predicació però nodrit ja de saba nova que se veu que se fa circular fa algun temps per les seues venes.

Això se deu haver de dir perque és per tots motius de gaubansa. Se veu un poc més de concurrència a l'Església, s'acudeix més a escoltar els sermons, se frequenten més els sagraments i tot això ¿perque? perque se nota més acció, més esperit de treball i sacrifici en sos caps.

Aquesta saba sanitària que a poc a poc se va infiltrant dins el poble; l'activitat admirable que desplega l'organizador Rt. D. Sebastià Lliteras Vicari, la propaganda constant, casi heroica de les Germanes de la Caritat, l'acert amb l'escullir el predicador que sapigué infundir el foc del entusiasme en el públic i sobre tot el toc de gràcia que feu el Sagrat Cor de Jesús an el cor de sos amics, feu que tot s'inflamàs en una unànim aspiració: la de fer una festa brillant, una festa acabada.

I heu va esser. El Triduo preparatori comensà el 29 i sigui el 30 i dia 1.ª a les 8 i mitja del vespre i a pesar de esser els dos darrers dies de treball una numerosa concurrència omplia el temple especialment d'homos.

La Comunió General del mati fou tan numerosa que feia anys i anys que d'homos especialment no n'hi havíem vist tants.

L'Ofici fou molt solemne. Se cantà una Missa a veus i predicà el meteix P. Ginart.

El decapvespre a l'hora anunciada comensà la processó de les cinc visites fent el primer sermó dins la Parroquia. La processó fou llarguíssima i solemne. Hi havia molta cera, i les banderes de totes les associacions d'homos, amb els associats. Era amenisada per la banda d'en Pere Antoni de Capdepera que per cert tocà d'una manera tant ajustada i entonada que tothom li tributà elogis ben merecuts.

La processó seguí l'itinerari indicat en el n.^o anterior i a cada un dels sermons s'hi apinyà una gran multitud de gent. Tot va anar com una seda. Si enhorabona als organitzadors especialment al Vicari Rt. Sr. Lliteras que la ten ben merecuda.

Festa de St. Vicens

Demà les Germanes de la Caritat de la nostra vila celebren la festa a son excels pare i fundador St. Vicens de Paul.

A les 7 i mitja se farà Comunió General, amb cànctics adequats.

A les 10.—Ofici, amb missa a veus i sermó pel Rt. P. Ginart C. O.

El decapvespre a les 6 se farà l'obertura de l'Exposició de treballs de les alumnes del col·legi

Festes de St. Salvador

Mos pensavem poder ja adelantar en aquest n.º el programa de les festes de St. Salvador, però no és estat possible a la Comissió tenir-lo confeccionat per falta de la seguretat de poder organitzar les corregudes de cavalls a l'Hipòdrom i alguns altres detallets més.

Però de totes maneres sabem que la Comissió està plena de bons desitjos de fer unas bones festes.

S'està organisant un número, com és la *Festa dels aucells* que donada la seua novetat aquí ha de produir molta curiositat. Per ella s'està tramitant, amb la associació colomboleja de Palma l'enviament de centenars de coloms que ajudarien a fer l'acte més atractiu.

Lo que també ha suscitat gran entusiasme és la projectada *Processó* final de festa que se farà el dia de St. Salvadoret el vespre després de llegir-se publicament l'acta de la declaració oficial de Patrona de la nostra vila a la Verge de St. Salvador que seria devallada per passetjar-la triomfalment per tota la vila.

Amb l'anunci d'aquests números nous i els qu'exposarem en l'anterior se pot ja veure que les festes d'enguany serán de ressonancia.

S'están ja despatxant billets de la rifa que se fa. N'hi ha per casi tots els cafés i llocs públics. Com no se farà subscripció per aqueixes festes és de creure que tothom voldrà contribuir-hi prenguent billets. Cada un val 0'25 pts.

VIDA SOCIAL

CAIXA RURAL

Els Consells acordaren convocar la Junta General a sessió ordinària pel dia 19 de Juliol a les 8 i mitja del vespre.

Està ja editada i actualment s'està repartint la *Primera Memoria* d'aquesta entitat que escrigué son Segretari D. Antoni Solivellas Liampayes. S'en han fetes dues edicions. En elles se pot veure el moviment econòmic de la societat que segueix un camí ascensional.

Agraim l'exemplar que s'ha enviat en aqueixa Redacció.

SINDICAT AGRICOLA

Pel pròxim diumenge dia 9 a les 7 i mitja del vespre està convocada la Junta General a sessió extraordinària.

Crónica

DEL TEMPS.—Han comensats els dies ferts. Fa un temps molt bascos; el termòmetre està a l'ombra a 26 i fins a 27 graus.

Som de ple dins l'estiu.

ESTAT SANITARI.—No hi ha epidèmies, gracies a Deu. Seguim la temporada bona i prova d'això és que no hi ha morts. El registre n'és una prova en que se veu que amb un parell de mesos hi ha uns pocs morts.

COMPANY.—Tenim en la nostra Redacció un company nou qu'acaba d'establir-se en aqueixa vila. Aquest és en Miquel Lopez Llull les produccions poètiques del qual son conegudes dels nostros lectors.

DESGRACIES.—Sempre n'hi ha colcuna: La setmana passada En Colau Casellas (a) Garameu anava a caure d'un arbre i tengué la sort de poder penjar-s'hi amb una ma, però amb l'esforç se consentí el bras.

D.ª Pepa dels Olors mentres estaven componguent l'altaret del Cor de Jesús tropejà a un escaló del jardí i caigué amb tanta mala sort que se feu una oberta en el cap i fou precis dar-li alguns punts.

Desitjam a tots pronta curació.

PERILL D'INCENDI.—A Can Bernat de Sa Drogueria el divendres a ves-

pre ses nines deixaren l'espelma encesa demunt la cadira d'el capsal del llit. L'espelma tombà i ablamà sa cadira. Gent de defora comensaren a veure fum i heu feren avinent an els de la casa. Ventura que se temeren de bona hora sinó era perillós un gran incendi amb tanta materia inflamable com heu ha en una drogueria.

REGISTRE

Matrimonis

Maig

Dia 6.—Jeroni Juan Serra amb Antonina Ginard Rosselló, fadrins.

Dia 6.—Miquel Ferrer Font amb Catalina Pujol Quetglas, fadrins.

Dia 13.—Miquel Moll Bauzá de Capdepera amb Antonina Ribot Mayol d'Artá, fadrins.

Juny

Dia 3.—Josep Vicents Fito Perez, Carabinero amb Antonina Cantó Plañicis d'Artá, fadrins.

Dia 22.—Juan Femenias Llabrés amb Margalida Martorell Comeillas, fadrins

Dia 22.—Josep Alzina Llull viudo amb Catalina Salas Esteve, fadrins.

Naixements

Maig

Dia 18.—Sebastià Massanet Pastor.

- 21.—Sebastià Gili Rigo.
- 24.—Sebastià Esteve Giscafó.
- 27.—Dolors Ojeda Orell.
- 30.—Margalida Llitas Sard.
- 30.—Rosa Martínez Mestre.

Juny

- 1.—Antoni Terrassa Llitas.
- 1.—Maria Massanet Servera.
- 1.—Andreu Forteza Fuster.
- 10.—Juan Carrió Ginard.
- 17.—Antoni Sancho Ribot.
- 21.—Francesc Sancho Belil.
- Magdalena Pascual Galmés.

Morts

Maig

Dia 26.—Guillem Oliver Solivellas (a) Moma, casat 32 anys, Tuberculosis pulmonars.

Dia 27.—Catalina Vaquer Estades, (a) Payes 36 anys, fadrina Augio colitis.

Juny

Dia 13.—Miquel Miquel Ferrer (a) Petit, 66 anys, casat, Bronquitis crònica.

LA RONDAYA DEL DISSAPTE

El Castell de iràs

i no tornaràs

(Acabament)

Mentres tant a casseua el fiy tercer digué a sonpare.

—Mun-pare lo bon pare, sa sang del peix s'es enterbolida i s'espina ensangrentada; lo que vol dir que colca desgracia ha socceida an es meu germá segon: ¿Voleu que vaja a cercar-lo?

I son pare amb el cor ple de tristesa li digué:

—Ves, fiy meu, ves; però pensa que ets molt petit i s'únic que'm quedés de tres que'n tenia...

¿Qui'm donará consol en ma vellesa si'm faltes tú?

I el jove rebé la benedicció de son pare i partí. Pensant que com més gran és el poblat més facil és que hi haja qualca desgracia s'encaminá de cap a la Capital del reino.

I vet-aquí que tan bon punt hi va esser, quand tornaren els habitants a creure que havia arribat el princepe, i quand ho saberen els reis, sortiren a rebre'l i li feren unes grans festes. I el jove s'en alegrá no per les festes, sino porque li obrien el camí per trobar els seus germans, i així és que no digué res i deixa que'l tenguessen per espós de la princesa, però vet-aquí que quand aná a passeljar-se per la mateixa arcada, s'encontrá amb so castell que segons deien els de la cort, ja havia visitat dues vegades, i preveyent que hi serien els seus germans, va determiná anarsen hi.

I camina qui caminaras, hi arribá qui ja casi feia fosca i va sortir a rebre'l la mateixa velleia, i li pregá que deixás la llansa i l'espasa, porque a ella li feyen molta de por i l'home, pensanthi un poc, va teni por que no fos alló sa causa de l'encantament dels seus germans, i en lloc de donarles-hi, els hi

clavá en mig des'cor i la va deixá estesa.

I de seguida ressoná tota la terra, i s'oiren crits horrosos i de per tots els vents sortiren llamarades de foc i en mig d'una gran polseguera, s'enderroca'l castell...

Mentres tan espuntava en l'orient atravessant boires de grana i nacar, l'esplendós sol de la ditxa.

Solament els dos germans que recobraren sa forma primitiva ne sortiren per voluntat de Deu, d'en mig de tantes ruines. I tan bon punt hagueren abrasat el seu germá, plorant tots d'alegría, atravessaren aquell lloc i s'en anaren an el palau, ahon les esperaven els reis i la princesa.

I vet-aquí que quand hi foren ningú s'en poria avenir de veure tres princeps i tots tres el mateix, i heu prengueren per encantament, i no sabien si eren tres persones amb un princep, o un princep amb tres persones, i tot dret s'en anaren a dir-ho an els seus pares. Sortiren totduna an el carrer i si gros heu trobava sa gent, més gros heu trobaven ells, que se paupaven els ulls per sebre si dormien o sumiaven. Tot eren sorpreses i preguntes, fins que el germá gran amb poques paraules els ho contá tot lo que havia socceit, i va torná esser reconegut per princep, i hei va haver una gran alegría i enviaren a cercar el pescador, que casi ja era mort de dolor i de tristesa i li feren grans saraus i festes, i llevó li feren una habitació en el mateix palau porque allá hi estás tots les anys de la seua vida.

Els altres dos germans se casaren amb dues princeses ben garrides, i el princep i la princesa varen esser els reis i governaren molts d'anys amb salut i alegría i encare deven esser vius si no son morts.

L'Avi.

Aquest periódic está subjecte a censura esglesiástica.

TRADICIONS

Sa Font de Xorrigo

Dins la possessió de Xorrigo, a devora la vila d'Alga'ida hi ha una font de la qual en brolla un rajolí d'aigo molt fresca i bona, dins una cova aont s'hi ha d'anar per una especie de carreró tan estret que sols hi pot passar una persona. Es l'única font que hi ha per aquells entorns.

D'aquesta font a Algaida s'en conta lo sigüent. Es senyor de Xorrigo tenia un esclau moro el qual un diu es presenta a ell i li digué: «Dins aquest a possessió hei corre aigo. Si vos me prometeu dar-me en camvi sa llibertat, jo hi feré brollar una font».

Es senyor quant el senti se posá molt content porque s'aigo li feia més falta qu'el pa i va prometre a l'esclau que si feia brollar aigo el deixaria lliure.

L'esclau s'arretglá de tal manera que feu brollar s'aigo crestalina amb molta abundancia; però es senyor a les hores es va refer i no volgué cumplir la seua paraula.

En vista d'això l'esclau determiná aixugar la font desviant l'aigo, i així ho digué an es pastó que era molt amic seu. An es pastó li sapigué prou greu aquella determinació i amb moltes llástimes li demaná per favor que deixás un ratget encara que fos petit, tant sols per poder apagar la set quant gordás el bestiar. Es moro hei consentí en pactes de que es senyó no hu sapigués i feu sortir ben amagadet es rajolí qu'encara brolla.

A Palma hi ha una dita popular referent an aquesta font. Quand un no vol o no pot dar aigo a un altre, li diu en tò de broma: «Ves a beure a Xorrigo».

TIPOGRAFIA CATOLICA
— DE —
A. FERRER GINART

En aquesta impremta poden encarregar qualsevol treball d'impressió.

TARJETES DE VISITA I D'ANUNCI, RECORDATORIS, CARTES I SOBRES, FACTURES I TOTA CASTA DE TREBALLS TIPOGRÀFICS.

Especialitat en impresos per correus, mestres i carabiners segons els models oficials

Ademés en ella se poden demanar

ARTICLES DE PAPELERIA, TINTES OBJECTES D'ESCRIPTORI I LLIBRES DE TOTA CASTA.

Especialitats en llibres i articles escolars.

EN PREUS, COMPETEIX AMB LES MILLORS CASES DE FORA.

Carrer dels Quatre Cantons - ARTA

SERVICIO DE CARRUAJES
DE
BARTOLOMÉ FLAQUER
(A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven encargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASETA DEL MARCHANDO.

GRANDES ALMACENES
San Jo é

DE
Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias

TODO LO QUE SE REQUIERE PARA VESTIR Y CALZAR

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217 | Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURALE

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48—ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU I LLAMPANT. SERVICI ES MERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

¿Voleu estar ben servit?

EN JAUME PICO

(A) ROTCHET

ha posada una nova Agencia entre Artá i Palma

Serveix amb prontitut i seguredat tota classe d'encàrregs.

Direcció a Palma: Harina 38. An es costat des Centro Farmacéutic.

Artá-Figueras 43

¡Artanencs, escoltau!

Si's paraigo está espenyat
i el voleu fe arretglá
n'Andreu Rauxé el dobará
be, barato i aviat.
En lo que també es trempat
es en temes de llauné
posa lligades d'acé
a ribells i greixoneres
adoba pelles, calderes
i màquines de quinqué.

CARRER RECTA--ARTA

Ensaïmades i panets

En lloc se troben millós que a la

PANADERIA Victoria

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets, galletes, besccuits, rollets, i tota casta de pasticeria

TAMBE SE SERVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DES PAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTA

¡ATENCIÓN!

Compra carros y carretones en cualquier estado se encuentren

Gabriel Carrió

PEDRA PLANA, 7 - ARTA

DISPONIBLE